

HENSTILLINGER

KOMMISSIONENS HENSTILLING

af 17. juli 2012

om adgang til og bevaring af videnskabelig information

(2012/417/EU)

EUROPA-KOMMISSIONEN,

som henviser til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, særlig artikel 292, og

som tager følgende i betragtning:

- (1) I Kommissionens meddelelse Europa 2020⁽¹⁾ foreslås det, at udviklingen af en økonomi baseret på viden og innovation gøres til en prioritet.
- (2) Målene i Europa 2020-strategien er anført mere detaljeret i navnlig flagskibsinitiativerne »En digital dagsorden for Europa«⁽²⁾ og »Innovation i EU«⁽³⁾. Et af de tiltag, der skal gennemføres under den »digitale dagsorden«, består i at sikre bred formidling af offentligt finansieret forskning via fri adgang til publikation af videnskabelige data og dokumenter. »Innovation i EU«-initiativet opfordrer til, at der oprettes et europæisk forskningsrum (EFR), som kan bidrage til at fjerne hindringer for mobilitet og grænseoverskridende samarbejde. Det anføres deri, at fri adgang til publikationer og data fra offentligt finansieret forskning bør fremmes, og at den åbne adgang til publikationer bør gøres til et overordnet princip for de projekter, der finansieres af EU's forskningsrammeprogrammer.
- (3) Den 14. februar 2007 vedtog Kommissionen en meddelelse om videnskabelig information i den digitale tidsalder: adgang, formidling og bevarelse⁽⁴⁾, som var ledsaget af et arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene. Den indeholdt en oversigt over situationen i Europa med hensyn til videnskabelig publikation og

bevaring af forskningsresultater og behandlede også relevante organisatoriske, retlige, tekniske og finansielle spørgsmål.

- (4) Meddelelsen blev i november 2007 fulgt op af Rådets konklusioner om videnskabelig information i den digitale tidsalder: adgang, formidling og bevaring. Konklusionerne indeholdt en opfordring til Kommissionen om at eksperimentere med fri adgang til videnskabelige publikationer, der er resultatet af projekter, som finansieres af EU's forskningsrammeprogrammer, og angav en række tiltag, der skulle iværksættes af medlemsstaterne. Der er sket fremgang på nogle af de områder, der blev behandlet i konklusionerne, men ikke alle mål er nået, og der er ikke gjort lige store fremskridt i alle medlemsstater. Der er behov for EU-tiltag for at udnytte Europas forskningspotentialer mest muligt.
- (5) Politikkerne for fri adgang tager sigte på at give læserne vederlagsfri adgang til peer-review-evaluerede videnskabelige publikationer og forskningsdata så tidligt som muligt i formidlingsprocessen og muliggøre anvendelse og videreanvendelse af videnskabelige forskningsresultater. Sådanne politikker bør gennemføres under hensyntagen til problematikken i forbindelse med intellektuelle ejendomsrettigheder.
- (6) Politikkerne for fri adgang til videnskabelige forskningsresultater bør gælde for al forskning, der modtager offentlige midler. Det forventes, at sådanne politikker vil forbedre forskningsvilkårene ved at mindske overlappende forskningsarbejde og nedbringe den tid, der bruges til at søge efter og få adgang til information, mest muligt. Dette vil fremskynde de videnskabelige fremskridt og gøre det lettere at samarbejde inden og uden for EU. Sådanne politikker vil også imødekomme det videnskabelige samfunds behov for større adgang til videnskabelig information.
- (7) Hvis samfundsaktørerne gives mulighed for at deltage i forskningscyklussen, forbedres innovationsresultaternes kvalitet, relevans, acceptabilitet og bæredygtighed, idet man dermed integrerer samfundets forventninger, behov, interesser og værdier. Fri adgang er et centralt element i medlemsstaternes politikker for ansvarlig forskning og innovation, i og med at forskningsresultaternes gøres tilgængelige for alle, og det gøres lettere for samfundet at engagere sig.

⁽¹⁾ COM (2010) 2020 endelig af 3.3.2010, findes på: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:DA:PDF>

⁽²⁾ COM (2010) 245 endelig af 26.8.2010, findes på: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0245:FIN:DA:PDF>

⁽³⁾ COM (2010) 546 endelig af 6.10.2010, findes på: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0546:FIN:DA:PDF>

⁽⁴⁾ COM (2007) 56 endelig af 14.2.2007, findes på: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52007DC0056:DA:NOT>

- (8) Virksomhederne vil også få fordel af en bredere adgang til videnskabelige forskningsresultater. Især vil de små og mellemstore virksomheder kunne forbedre deres innovationskapacitet. Derfor bør politikkerne for adgang til videnskabelig information også gøre det lettere for de private virksomheder at få adgang til videnskabelig information.
- (9) Internettet har ændret den videnskabelige og forskningsrelaterede verden fundamentalt. F.eks. har forskersamfundene eksperimenteret med nye måder til at registrere, attestere, formidle og bevare videnskabelige publikationer. Det er nødvendigt at tilpasse forsknings- og finansieringspolitikkerne til denne nye kontekst. Det bør henstilles til medlemsstaterne, at de tilpasser og udvikler deres politikker for fri adgang til videnskabelige publikationer.
- (10) Fri adgang til data fra videnskabelig forskning forbedrer datakvaliteten, mindsker behovet for overlappende forskningsarbejde, fremskynder de videnskabelige fremskridt og bidrager til at bekæmpe videnskabeligt svig. Ekspertgruppen på højt niveau om videnskabelige data understregede i sin endelige rapport »Riding the wave: How Europe can gain from the rising tide of scientific data«⁽¹⁾ fra oktober 2010, at det er af afgørende betydning, at de pålidelige data, der frembringes under den videnskabelige proces, udveksles og bevares. Derfor bør der hurtigst muligt iværksættes politiske tiltag med hensyn til adgang til data og følgelig rettes henstilling til medlemsstaterne herom.
- (11) Det er i offentlighedens interesse, at videnskabelige forskningsresultater bevares. Det har traditionelt været bibliotekerne, især de nationale pligtdeponeringsbiblioteker, som har haft ansvaret herfor. Mængden af forskningsresultater vokser kraftigt. Der bør etableres mekanismer, infrastruktur og softwareløsninger til at sikre langtidsbevaring af forskningsresultater i digital form. Det er afgørende at sikre en bæredygtig finansiering, da omkostningerne til datasikring for digitaliseret indhold stadig er forholdsvis høje. I betragtning af, hvor vigtigt det er at bevare forskningsresultater til fremtidig anvendelse, bør medlemsstaterne opfordres til at indføre eller styrke deres politikker på dette område.
- (12) De politikker, medlemsstaterne skal udvikle, bør fastlægges på nationalt eller subnationalt niveau afhængigt af den forfatningsmæssige situation og ansvarsfordelingen med hensyn til fastlæggelsen af forskningspolitik.
- (13) En solid e-infrastruktur, der understøtter det videnskabelige informationssystem, vil forbedre adgangen til videnskabelig information og langtidsbevaringen deraf. Det vil kunne fremme kollaborativ forskning. Ifølge Kommissionens meddelelse »IKT-infrastruktur til e-videnskab«⁽²⁾ er e-infrastruktur »en infrastruktuuramme, der gør det muligt at dele og få adgang til forskningsressourcer (hardware, software og indhold) nemt og hurtigt, hvor dette er nødvendigt for at fremme bedre og mere effektiv forskning«. Derfor bør der opfordres til, at sådanne infrastrukturformer og sammenkædningen deraf på europæisk niveau videreudvikles.
- (14) Udviklingen hen imod fri adgang er en verdensomspændende tendens, hvilket fremgår af »Revised strategy on UNESCO's contribution to the promotion of open access to scientific information and research«⁽³⁾ og OECD's erklæring om adgang til data fra forskning støttet af offentlige midler⁽⁴⁾. Medlemsstaterne bør deltage i denne globale indsats og foregå med et godt eksempel ved at fremme et åbent, kollaborativt forskningsmiljø baseret på gensidighed.
- (15) Da publikationssektoren befinder sig i en overgangssituation, er det nødvendigt, at de berørte parter i fællesskab gennemfører denne overgangsproces og søger bæredygtige løsninger for den videnskabelige publikationsproces.
- (16) Den 12. december 2011 vedtog Kommissionen en pakke bestående af en meddelelse om åbne data, et forslag til direktiv om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2003/98/EF af 17. november 2003 om videreanvendelse af den offentlige sektors informationer⁽⁵⁾ og Kommissionens nye regler om de dokumenter, den besidder. I den pågældende pakke blev der gjort rede for Kommissionens strategi for åbne data i en enkelt sammenhængende ramme, som omfatter forskellige tiltag, bl.a. denne henstilling.
- (17) Denne henstilling ledsages af en meddelelse, hvori Kommissionen definerer sin politik og vision for fri adgang til forskningsresultater. Den skitserer de tiltag, Kommissionen vil iværksætte som et organ, der finansierer forskning fra EU-budgettet.
- (18) Sammen med denne henstilling og den ledsagende meddelelse vedtager Kommissionen en meddelelse om »Det europæiske forskningsrum: et styrket partnerskab om videnskabelig topkvalitet og vækst«, hvori den opstiller de vigtigste prioriteter for at realisere det europæiske forskningsrum fuldt ud, herunder optimal cirkulation af, adgang til og overførsel af videnskabelig viden,

(1) <http://cordis.europa.eu/fp7/ict/e-infrastructure/docs/hlg-sdi-report.pdf>

(2) COM (2009) 108 endelig.

(3) <http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/CI/CI/images/GOAP/OAF2011/213342e.pdf>

(4) <http://www.oecd.org/dataoecd/9/61/38500813.pdf>

(5) EUT L 345 af 31.12.2003, s. 90.

HENSTILLER TIL MEDLEMSSTATERNE:

Fri adgang til videnskabelige publikationer

1. At de fastlægger klare politikker for formidling af og fri adgang til videnskabelige publikationer, der hidrører fra offentligt finansieret forskning. Disse politikker bør omfatte:

- konkrete mål og indikatorer til at måle fremskridt
- gennemførelsesplaner, herunder fordeling af ansvarsområder
- hermed forbunden finansiel planlægning.

At de sikrer, at disse politikker fører til:

- at der bør være fri adgang til publikationer, der hidrører fra offentligt finansieret forskning, hurtigst muligt, helst straks og under alle omstændigheder senest seks måneder efter publikationsdatoen, dog tolv måneder efter publikationsdatoen for så vidt angår samfundsvidenskab og humanistiske videnskaber

- at licenssystemer bidrager til at åbne adgang til videnskabelige publikationer, der hidrører fra offentligt finansieret forskning, på en afbalanceret måde, der er i overensstemmelse med og ikke indskrænker den gældende lovgivning om ophavsret, og ansporer forskerne til at bevare deres ophavsret, samtidig med at de giver licenser til udgiverne

- at det akademiske karrieresystem støtter og belønner forskere, der deltager i en kultur med udveksling af resultaterne af deres forskning, navnlig ved at sikre fri adgang til deres publikationer og ved at udvikle, anspore og anvende nye alternative modeller, parametre og indikatorer for karriereevaluering

- at gennemsigtigheden øges, bl.a. ved at offentligheden informeres om aftaler mellem offentlige institutioner eller grupper af offentlige institutioner og udgivere med henblik på tilvejebringelse af videnskabelig information. Dette bør omfatte aftaler, der dækker såkaldte »big deals«, dvs. pakker af trykte og elektroniske tidsskriftabonnementer, der tilbydes til rabatpris

- at små og mellemstore virksomheder og forskere har den bredeste og billigst mulige adgang til videnskabelige publikationer af resultaterne af forskning, der modtager offentlig finansiering.

2. At de sikrer, at de forskningsfinansierende institutioner, der har ansvaret for at forvalte offentlige forskningsmidler, og de akademiske institutioner, der modtager offentlig finansiering, gennemfører politikkerne ved at:

- fastlægge institutionelle politikker for formidling af og fri adgang til videnskabelige publikationer; etablere gennem-

førelsesplaner for de pågældende finansieringsinstitutioner

- stille den nødvendige finansiering til rådighed for formidling (inkl. fri adgang), som åbner mulighed for forskellige formidlingskanaler, herunder digital e-infrastruktur samt nye og eksperimenterende metoder til formidling af forskningsdata

- tilpasse ansættelses- og karriereevalueringssystemet for forskere og evalueringssystemet for tildeling af forskningslegater til forskere, således at man belønner dem, der deltager i en kultur for udveksling af resultaterne af deres forskning. Der bør etableres bedre systemer, hvori der tages hensyn til de forskningsresultater, som stilles til rådighed gennem fri adgang, og udvikles, fremmes og anvendes nye, alternative modeller, parametre og indikatorer for karriereevaluering

- vejlede forskerne om, hvordan de skal overholde politikkerne for fri adgang, specielt i forvaltningen af deres intellektuelle ejendomsrettigheder for at sikre fri adgang til deres publikationer

- føre fælles forhandlinger med udgivere for at opnå de bedst mulige betingelser for adgang til publikationer, herunder anvendelse og videreanvendelse

- sikre, at resultaterne af forskning, der modtager offentlig finansiering, er let identificerbare ved hjælp af hensigtsmæssige tekniske midler, bl.a. via metadata knyttet til elektroniske udgaver af forskningsresultater.

Fri adgang til forskningsdata

3. At de fastlægger klare politikker for formidling og fri adgang til forskningsdata, der hidrører fra offentligt finansieret forskning. Disse politikker bør omfatte:

- konkrete mål og indikatorer til at måle fremskridt

- gennemførelsesplaner, herunder fordeling af ansvarsområder (herunder hensigtsmæssige licensregler)

- hermed forbunden finansiel planlægning.

At de sikrer, at disse politikker fører til:

- at forskningsdata, som hidrører fra offentligt finansieret forskning, bliver offentligt tilgængelige og kan anvendes og videreanvendes via digital e-infrastruktur. Der bør tages behørigt hensyn til spørgsmål vedrørende især privatlivets fred, forretningshemmeligheder, national sikkerhed, legitime kommercielle interesser og intellektuel ejendomsret. Alle slags data, knowhow og/eller information, uanset form eller art, der opbevares af private parter i et fælles offentligt/privat partnerskab forud for forskningsaktiviteten og er blevet identificeret som sådan, falder ikke ind under en sådan forpligtelse

- at datasæt gøres let identificerbare og kan knyttes til andre datasæt og publikationer gennem passende mekanismer, og at der gives yderligere information for at muliggøre, at de evalueres og anvendes korrekt
- at de institutioner, der har ansvaret for forvaltningen af offentlig forskningsfinansiering, og akademiske institutioner, som er offentligt finansierede, bidrager til gennemførelsen af national politik ved at etablere mekanismer, der muliggør og belønner udveksling af forskningsdata
- at man fremmer og/eller gennemfører uddannelsesprogrammer på højt niveau for nye faglige profiler på området databehandlingsteknologier.

Bevaring og videreanvendelse af videnskabelig information

4. At de styrker bevaringen af videnskabelig information ved at:

- fastlægge og gennemføre politikker, herunder fordelingen af ansvarsområder for bevaring af videnskabelig information samt den dermed forbundne finansielle planlægning, for at sørge for datasikring og langtidsbevaring af forskningsresultater (primære forskningsdata og alle andre resultater, herunder publikationer)
- sikre, at der findes et effektivt deponeringssystem for elektronisk videnskabelig information, som omfatter digitaliserede originalpublikationer og, når det er relevant, de relaterede datasæt
- bevare den hardware og software, der er nødvendig for at læse informationerne i fremtiden, eller regelmæssigt flytte informationerne til nye software- og hardwaremiljøer
- give diverse aktører de bedste muligheder for at tilbyde værdiforøgende tjenester baseret på videreanvendelse af videnskabelig information.

E-infrastruktur

5. At de videreudvikler e-infrastruktur, der understøtter systemet til formidling af videnskabelig information, ved at:

- støtte infrastruktur for videnskabelige data, der fremmer formidling af viden, samt forskningsinstitutioner og finansieringsorganer i alle faser af dataenes livscyklus. Disse faser bør omfatte erhvervelse, datasikring, metadata, oprindelse, konstante identifikatorer, bemyndigelse, autentificering og dataintegritet. Der skal udarbejdes tilgange for at skabe en fælles brugerflade for datasøgning på alle fagområder, således at indlæringsperioden frem til produktivitet reduceres
- støtte udvikling og uddannelse af nye kohorter af eksperter i dataintensiv datalogi, herunder dataspecialister, datateknikere og dataforvaltere

- gear og udnytte de eksisterende ressourcer, så de kan blive økonomisk effektive og bruges til at innovere i forbindelse med analyseværktøjer, billeder, støtte til beslutningsprocessen, modeller og modelleringsværktøjer, simulationer, nye algoritmer og videnskabelig software

- styrke infrastrukturen for adgang til og bevaring af videnskabelig information på nationalt niveau og afsætte de nødvendige midler hertil

- sikre kvaliteten og pålideligheden af infrastruktur, bl.a. ved anvendelse af certificeringsmekanismer for arkiver

- sikre interoperabilitet mellem e-infrastruktur på nationalt og globalt niveau.

6. At de sikrer synergier mellem nationale e-infrastrukturer på europæisk og globalt niveau ved at:

- bidrage til at skabe interoperabel e-infrastruktur, især i forbindelse med udveksling af videnskabelige data, idet der tages hensyn til erfaringerne med eksisterende projekter, infrastruktur og software udviklet på europæisk og globalt niveau

- støtte tværnationalt samarbejde, som fremmer anvendelsen og udviklingen af informations- og kommunikationsteknologiinfrastruktur for videregående uddannelse og forskning.

Multistakeholderdialog på nationalt, europæisk og internationalt niveau

7. At de deltager i multistakeholderdialoger på nationalt, europæisk og/eller internationalt niveau om, hvordan man kan fremme fri adgang til og bevaring af videnskabelig information. Deltagerne bør navnlig kigge på:

- metoder til at kæde publikationer sammen med de underliggende data

- metoder til at forbedre adgangen og til at holde omkostningerne under kontrol, f.eks. gennem fælles forhandlinger med udgivere

- nye forskningsindikatorer og bibliometri, som omfatter ikke blot videnskabelige publikationer, men også datasæt og andre former for resultater af forskningsaktiviteter og de enkelte forskeres arbejde

- nye belønningssystemer og -strukturer

- fremme af principperne for fri adgang og gennemførelse heraf på internationalt niveau, især i forbindelse med bilaterale, multilaterale og internationale samarbejdsinitiativer.

Struktureret koordinering mellem medlemsstaterne på EU-plan og opfølgning af henstillingen

8. At de ved udgangen af året udpeger et nationalt kontaktpunkt, som skal:
- koordinere de foranstaltninger, der er anført i denne henstilling
 - optræde som samtalepartner med Europa-Kommissionen om spørgsmål vedrørende adgang til og bevaring af videnskabelig information, især bedre definitioner af fælles principper og standarder, gennemførelsesforanstaltninger og nye metoder til formidling og udveksling af forskning i det europæiske forskningsrum
 - rapportere om opfølgningen af denne henstilling.
-

Gennemgang og rapportering

9. At de underretter Kommissionen 18 måneder efter offentliggørelsen af denne henstilling i *Den Europæiske Unions Tidende* og hvert andet år derefter om foranstaltninger, der træffes som reaktion på de forskellige elementer i denne henstilling, i overensstemmelse med de formaliteter, der fastlægges og aftales. På dette grundlag vil Kommissionen gennemgå fremskridtene i hele EU for at vurdere, om der er behov for yderligere foranstaltninger for at nå de mål, der er fastsat i denne henstilling.

Udfærdiget i Bruxelles, den 17. juli 2012.

På Kommissionens vegne

Neelie KROES

Næstformand